

De middeleeuwen

De Arabische dynastie van de Omajjaden veroverde delen van Spanje. In de negende eeuw schreef de islamitische rechtsgeleerde Yahya ibn Yahya dat moslims in Spanje niet mochten deelnemen aan de viering van het christelijke kerstfeest.

Je concludeert dat de Arabieren het christendom in Spanje tolereerden, maar dat Ibn Yahya zich zorgen maakte over de gevolgen hiervan.

2p 4 Licht deze conclusie toe door:

- een politieke reden te noemen voor de tolerantie tegenover de christenen, en
- met behulp van een kenmerkend aspect te beredeneren welk gevolg van het tolereren van het christendom Ibn Yahya wilde voorkomen.

Let op: je moet na het opschrijven van een kenmerkend aspect een uitleg geven.

Gebruik bron 2.

Stel: je wilt deze bron gebruiken voor twee verschillende onderzoeksgebieden:

- 1 de oorzaak van de Frankische overwinning bij Syburg.
- 2 de kerstening van Europa.

4p 5 Geef aan, waarna je je antwoord telkens ondersteunt met een andere verwijzing naar de bron:

- waardoor je de informatie in de bron als minder betrouwbaar beschouwt voor het eerste onderzoeksgebied, en
- welke conclusie je met behulp van deze bron kunt trekken over de kerstening van Europa op dat moment.

In 1241 liet de gravin van Vlaanderen de bepaling vastleggen dat in het bestuur van de stad Brugge: "geen enkele handwerker [ambachtsman] mag worden verkozen, tenzij hij zich sinds één jaar en één dag van alle handwerk heeft onthouden".

Volgens een historicus droeg deze bepaling bij aan het oplopen van een conflict onder de poorters van Brugge.

2p 6 Leg de redenering van de historicus uit.

Gebruik bron 3.

De katholieke kerk streeft in de veertiende eeuw naar continuïteit maar krijgt ook te maken met verandering.

3p 7 Toon aan:

- dat de bisschoppen met hun besluit continuïteit van de machtspositie van de kerk nastreven, en
- met welke verandering in geloofsbeleving van stedelingen de bisschoppen rekening houden, waarna je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

Gebruik bron 4.

Jan Allertsz. heeft een bedoeling met deze beschrijving.

2p 8

Geef deze bedoeling weer door:

- aan te tonen dat hij kritiek levert op het centralisatiebeleid van de Bourgondische hertogen, en
- te beredeneren welk doel Jan Allertsz. wil bereiken met het opnemen van deze kritiek in zijn boek.

De middeleeuwen

bron 2

De Frankische koning Karel de Grote (748-814) wil de Saksische volken onderwerpen. In de *Kronieken van het Frankische Rijk*, die aan het hof van Karel de Grote worden geschreven, staat bij het jaar 776:

Ze [de Saksen] begonnen te vechten en katapulten in te zetten om zo met geweld de vesting Syburg¹ te kunnen innemen. (...) Toen de Saksen hadden gezien dat het allemaal niet hielp, hebben ze ook nog takkenbossen aangevoerd om de gracht te vullen om definitief met geweld de vesting te veroveren. Maar Gods macht is – terecht – sterker geweest dan die van hen, en op een dag toen ze de strijd hadden voorbereid tegen de christenen die in de vesting zaten, verscheen helder en duidelijk Gods glorie boven de kerk die onderaan de vesting staat. En veel mensen zowel binnen als buiten de vesting zagen dat; en van hen zijn er nog vele getuigen onder ons. En die zeggen dat ze twee rode schilden zagen opvlammen en bewegen boven de kerk. En toen de heidenen die buiten stonden, dat teken hadden gezien, waren ze meteen in paniek en begonnen ze doodsbang te vluchten naar hun kamp; in de paniek vluchtte de grote massa Saksen en daarbij traptten ze elkaar dood.

noot 1 een Frankische vesting in het westen van Duitsland

bron 3

In 1312 schrijven bisschoppen tijdens een concilie¹ in de Franse stad Vienne:

Uit betrouwbare bron is vernomen dat sommige begijnen (...) er meningen op na houden die tegengesteld zijn aan het katholieke geloof als het aankomt op geloofsideeën en sacramenten van de kerk. Deze begijnen trekken vele eenvoudige lieden aan en verleiden hen tot allerlei fouten. Ze vormen een gevaar voor zielen onder de mantel van heiligheid. We hebben vaak kritische berichten over hun leer gekregen en beschouwen ze terecht met argwaan. Met instemming van het heilige concilie, verbieden we voor eeuwig hun manier van leven en verwijderen hen volkomen uit de kerk van God. (...) Verder hebben wij met dit verbod op geen enkele manier de intentie om welke gelovige vrouw, of ze nu de geloften hebben afgelegd of niet, te verbieden eerbaar te leven in hun hofjes, als zij een leven willen leiden van boetedoening en dienstbaarheid aan de Heer.

noot 1 Een concilie is een vergadering waarin beslissingen worden genomen over de geloofsleer en de organisatie van de kerk.

bron 4

De Rotterdamse stadssecretaris¹⁾ Jan Allertsz. houdt een boek bij met aanwijzingen voor zijn opvolgers. Hij schrijft over het bezoek van de Bourgondische hertog Karel de Stoute in 1468:

Toen hij in Holland was, hield Karel audiëntie in de Grote Zaal te Den Haag. (...) Daar gaf Karel zijn dienaren alle ambten waar ze hem om vroegen. Ook al hadden de betrokken steden het privilege die ambten zelf in te vullen, toch schonk Karel ze weg. Het kostte steden veel geld om dit aan te vechten, maar niet alle steden konden dat. (...) Ook werden, terwijl Karel in Den Haag was, alle baljuwschappen, schoutenambten, klerkenfuncties, dijkgraafschappen en alle andere ambten verpacht. Zijn rentmeesters organiseerden dit. De kandidaat die het meeste bood, was het eerst aan de beurt. Of hij geschikt of ongeschikt was, deed er niet toe.

noot 1 Een stadssecretaris legt de besluiten van het stadsbestuur schriftelijk vast en bewaart akten en archiefstukken. Hij geeft ook juridisch en beleidsmatig advies aan het stadsbestuur.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.